

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2009 év október hó 27. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az előljárói hatalommal visszaélés vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a pótmagánvádló által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsának Kb.IV.178/2008/4. számú és a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának 6.Kbf.121/2008/4. számú végzését hatályában fenntartja.

A felülvizsgálat során felmerült 8.230 (nyolcezer-kettőszázharminc) forint büntügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa a rendelkező részben megjelölt, 2008. november 18. napján meghozott végzésével a pótmagánvádló vádindítványa alapján a vádlott ellen a Btk. 359. § e.) pontjába ütköző és aszerint büntetendő előljárói hatalommal visszaélés vétsége miatt indult büntetőeljárást elévülés okából megszüntette.

A végzés tartalmazza a vádindítvány tényállását, ami a következő:

A vádlott által készített és elfogadott a MH Honvéd Vezérkar Műveleti Főcsoportfőnökség SZMSZ-ben szándékosan olyan rendelkezést fogadott el, mely szerint a vádlottat távollétében két helyettese közül az ő beosztásnál alacsonyabb beosztású személy helyettesíti. Ez a rendelkezés ellentétes és súlyosan sérti a katonai hierarchiát, és olyan helyzetet teremtett, amely a pótmagánvádló tekintélyét jelentősen aláásta. Ezen eseményt előzte meg számos olyan esemény, ami egyértelműen és kétséget kizáróan azt bizonyítja, hogy az SZMSZ készítője és elfogadója szándékosan hozott olyan rendelkezést, melynek következtében a vádlott hátrányosabb bánásmódban részesítette a pótmagánvádlót.

Rögzítette még az elsőfokú bíróság, hogy a tényállásban szereplő SZMSZ a vádlott által 2005. május 2-án került aláírásra; azt a Honvéd Vezérkari Főnök 2005. május 3-án hagyta jóvá.

Továbbá, hogy a pótmagánvádló a fentebb leírt cselekmény miatt az ügyészségen 2008. május 6. napján tett feljelentést. A feljelentését a Budapesti Katonai Ügyészség - mivel a cselekmény nem bűncselekmény - 2008. május 9-én kelt határozatával elutasította. Az elutasító határozatot a Katonai Főügyészség 2008. július 5-én helybenhagyta.

A megszüntetés jogcímét a bíróság azzal indokolta, hogy a vádindítványban szereplő előjárói hatalommal visszaélés egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő katonai vétség, amely a Btk. 33. § (1) bekezdés b.) pontja értelmében elévülést félbeszakító eljárási cselekmény hiányában három év alatt elévül.

Miután ilyen, a Btk. 35. § (1) bekezdésében meghatározott, félbeszakító cselekmény a jelen ügyben nem volt, az elévülés 2008. május 3-án bekövetkezett.

A megszüntető határozat ellen, annak hatályon kívül helyezése és a büntetőeljárás folytatásának elrendelése érdekében a pótmagánvádló jelentett be fellebbezést.

Az írásban részletesen indokolt fellebbezésében sérelmezte, hogy bár a vádindítványában a nyugállományba helyezése során tanúsított nemcsak az alapvető erkölcsi, hanem konkrét jogi normákat is sértő előjárói visszaélést is vád tárgyává tette, e magatartásokkal a bíróság egyáltalán nem foglalkozott, hanem kizárólag a Szervezeti és Működési Szabályzattal kapcsolatos tények rögzítésére és vizsgálatára szorítkozott.

Az elévülés bekövetkezésének megállapítását azért tartotta tévesnek, mert jogi álláspontja szerint az ügyészségen tett, oda 2008. május 6-án érkezett feljelentése az elévülést félbeszakította.

A határidők számítására vonatkozó büntetőeljárási szabályok alapján ugyanis - figyelemmel a 2008. május 1-je és 4-e közötti

munkaszüneti napokra is - a bíróságnak a feljelentést úgy kellett volna értékelnie, hogy azt még az elévülési időn belül postára adták.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa a 2009. március 25. napján meghozott 6.Kbf.121/2008/4. számú végzésével az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

A tényállást felülbírálván leszögezte: az abban foglaltak megegyeznek a vádindítványban leírt tényállással, mivel a pótmagánvádló a vádindítványában kizárólag a Szervezeti és Működési Szabályzattal kapcsolatos vádlotti magatartást jelölte meg a vád ténybeli alapjaként. A nyugállományba vonulásának körülményeiről tett ugyan említést, de csupán olyan szövegkörnyezetben, mint ami a vádlott magatartásának szándékosságát igazolja.

Az elsőfokú bíróság jogi indokolását kiegészítette azzal, hogy a Btk. 35. § (1) bekezdése szempontjából büntetőügyben eljáró hatóságnak a jelen esetben a Budapesti Katonai Ügyészség volt tekinthető. Miután pedig e hatóság semmilyen olyan intézkedést nem foganatosított a terhelttel szemben ami az elévülést félbeszakította volna, a vád tárgyát képező katonai vétség büntethetősége - ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította - 2008. május 3-án elévült.

* * *

A fenti jogerős ügydöntő határozatok ellen a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott okból, a büntetőeljárásnak a büntető anyagi jogszabályok megsértésével történt törvénysértő megszüntetése miatt, a támadott határozatok hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróságnak a büntetőeljárás lefolytatására utasítása érdekében, a terhelt terhére, a törvényes határidőn belül - 2009. május 27-én - jogi képviselője útján a pótmagánvádló nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

Beadványában kifogásolta, hogy az ítéltábla a fellebbezésében felhozott, a határidő számítására vonatkozó érveit teljesen figyelmen kívül hagyta, holott az anyagi jogi szabályok az elévülési időtartam számításánál nem rendezik a joggyakorlásra nyitva álló határidő utolsó napjának a kérdéskörét, csak az elévülés határidejének kezdő napját határozzák meg.

A jogok gyakorlására nézve az eljárási szabályok adnak pontos útmutatást. Így a Be. 64. §-a szabályozza az eljárási cselekmények teljesítésére nyitva álló határidőket. Maga a pótmagánvád is egy olyan eljárási cselekmény, amelyre az eljárásjog szabályai vonatkoznak. Emiatt - álláspontja szerint - a pótmagánvád intézményéhez kapcsolódó anyagi jogi (elévülési) szabály érvényesítésénél is az eljárásjogi szabályokat kell alkalmazni.

A határidő számításánál irányadó Be. 64. § (3) és (4) bekezdésében foglaltakra figyelemmel pedig - minthogy a határidő utolsó napja, azaz május 3-a munkaszüneti nap volt, - az ezt követő első munkanapon postára adott vádindítvány határidőben érkezett.

Ami a pótmagánvád elévülést félbeszakító joghatását illeti, az indítványozó azzal érvelt, hogy miután az eljárásnak ebben a szakaszában már kizárólag a pótmagánvádló gyakorolhatja a vádlottal szemben a vádhatóság jogait, értelemszerűen a Btk. 35. §-a szerinti elévülést félbeszakító hatósági cselekmény sem lehet más, mint a pótmagánvád benyújtása.

Nem értett egyet az ítéletábrának a nyugdíjazásra vonatkozó megállapításával sem. A másodfokú határozat ezzel kapcsolatos tényállását iratellenesnek tartotta, mert azt - álláspontja szerint - a bíróság a bizonyítékok téves értékelésével állapította meg.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt a Be. 425. §-a szerint nyilvános ülésen bírálta el.

A pótmagánvádló indítványát minden vonatkozásban fenntartotta. Szóban is hangsúlyozta, hogy a nyugállományba helyezéskor tanúsított önkényes, hatalommal visszaélő magatartása miatt már a vádindítványában is kifejezetten kérte a terheltnek a felelősségre vonását. Az ugyanis a konkrét normaszegéseken túl nemcsak rá és családjára nézve volt sértő és megalázó, hanem szégyenletesként volt értékelhető magára a Magyar Honvédségre nézve is.

A terhelt védője ezzel szemben arra hivatkozott, hogy az eljárás megszüntetésére törvényesen került sor; s a támadott határozatok hatályban történő fenntartására tett indítványt.

* * *

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt a következők miatt nem találta alaposnak:

Előre bocsátja, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre sajátos, külön eljárási szabályok vonatkoznak. Szemben az általános jogorvoslati lehetőséget biztosító fellebbezéssel, amellyel az ügydöntő határozat bármely rendelkezése, tényállás, indokolása is támadható, felülvizsgálatnak csak a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati okokból és kizárólag a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján van helye.

A Be. 423. §-ának (1) bekezdése kötelező erővel írja elő, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozat által megállapított tényállás az irányadó; a tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható.

Mindez azt jelenti, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvány elbírálása során a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényálláshoz annak megalapozottságától függetlenül kötve van. Azt tehát, hogy az adott esetben történt-e olyan anyagi jogi jogsértés, amelyre az indítványban hivatkoznak, kizárólag a sérelmezett határozatban megállapított tények alapján vizsgálhatja. Az érdemi határozatokban esetleg előforduló lényeges ténybeli hibák orvoslására ugyanis másik rendkívüli jogorvoslat, a perújítás szolgál.

A fentebb megjelölt eljárási szabályokból következően a Legfelsőbb Bíróságnak azt a felülvizsgálati indítványt, illetve az indítványnak azon részeit amelyekben a tényállás helyességét vitatják, érdemi vizsgálat nélkül figyelmen kívül kell hagynia.

Mindezt a pótmagánvádló felülvizsgálati indítványára és szóbeli felszólalására vetítve leszögezhető, hogy a nyugdíjazást érintő érveivel a tényállást kifogásolta, amikor azt ebben a körben iratellenesnek, tévesnek tartotta.

A Legfelsőbb Bíróság tehát érdemben az indítványban megjelölt felülvizsgálati ok és a jogerős tényállás alapul vételével kizárólag azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy az elévülés ténye az eljárás megszüntetésének időpontjában már bekövetkezett-e.

Az elévülés a büntető anyagi jog által szabályozott jogintézmény, amelynek jogi természetét és határidejét a Btk. 32. §-ának b.) pontja és 33-35. §-ai tartalmazzák.

E szabályok lényege szerint az elévülés olyan objektív büntethetőségi akadály, amely a Btk. 34. §-a szerint számítandó kezdő naptól a Btk. 33. § (1) bekezdés a.) és b.) pontjában meghatározott idő elteltével az elkövető büntethetőségét a törvény erejénél fogva megszünteti.

Az elévülés tényét ebből adódóan a büntető ügyekben eljáró hatóságok hivatalból kötelesek vizsgálni, és figyelembe venni.

A vonatkozó anyagi jogi szabályok alapján az alapügyben eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy a vád tárgyát képező katonai vétség egy éves büntetési tételéhez igazodó elévülési idő a Btk. 33. § (1) bekezdés b.) pontjának második fordulata alapján három év.

Az elévülés határidejének kezdő napja befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósult. (Btk. 34. § a.) pontja)

A vád tárgyaként megjelölt bűncselekmény, az előljárói hatalommal visszaélés nem eredmény bűncselekmény, így az elkövetési magatartás kifejtésével befejezett.

Az irányadó tényállás szerint a visszaélő elkövetési magatartás a Szervezeti és Működési Szabályzat aláírása, amelyre a terhelt

részéről 2005. május 2. napján került sor. Ehhez képest az, hogy a szabályzatot a Honvéd Vezérkari Főnök mikor hagyta jóvá közömbös, hiszen az az elkövetési magatartáson már kívül esik.

Ekként pedig az elévülés kezdő napja helyesen 2005. május 2-a, és nem 2005. május 3. napja.

Minthogy az elévülés a fentebb kifejtettek értelmében büntető anyagi jogi jogintézmény, az elévülési idő a büntetőeljárás szabályoktól függetlenül folyik, és az elévülési határidő leteltével a büntethetőségi akadály a kezdőnapnak megfelelő napon beáll, függetlenül attól, hogy az munkaszüneti nap vagy sem.

Miután a jelen esetben az elévülési idő kezdő napja 2005. május 2-a, az elévülés 2008. május 2-án bekövetkezett.

Ha az elévülés bekövetkezett, az utóbb semmilyen ok folytán nem éledhet fel.

Az elévülést félbeszakító intézkedés is csak az elévülési idő bekövetkezése előtt történhet.

Kérdés tehát, hogy a vádindítványnak 2008. május 2-a előtt, illetve a munkaszüneti napot követő első napon való postára adása - amely 2008. május 6-án érkezett meg a katonai ügyészségre - az elévülést annak bekövetkezése előtt félbeszakíthatta-e és ezáltal az elévülés határideje ismét elkezdődött-e.

A Btk. 35. §-ának (1) bekezdése szerint az elévülést a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárás cselekménye szakíthatja félbe.

A jelen esetben ezek az együttes törvényi előfeltételek hiányoznak. Kétségtelen, hogy a pótmagánvádlónak a vádindítványa az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárás intézkedése ugyan, azonban a pótmagánvádló nem büntető ügyekben eljáró hatóság.

Az ugyanis, hogy a bírósági eljárásban a pótmagánvádló az ügyész jogait gyakorolja a törvény eltérő rendelkezése hiányában, nem jelenti azt, hogy jogi státusza azonos lenne az ügyészével, tehát büntetőeljárásban eljáró hatóság lenne.

A Be. egyértelmű különbséget tesz a büntetőügyekben eljáró hatóságok (II-IV. Fejezet) és a büntetőeljárásban résztvevő személyek (V. Fejezet) között, a pótmagánvádlót ez utóbbiak között (42. §) sorolja fel.

Az indítványban kifejtett jogi állásponttal szemben ez önmagában is kizárja az elévülés félbeszakadását, nevezetesen azt, hogy a vádindítvány postára adása félbeszakadás előidézésére alkalmas eljárási cselekmény lenne. Nem beszélve most arról, hogy a pótmagánvádló a vádindítványt akkor adta postára, amikor az elévülés a törvény erejénél fogva amúgy is már bekövetkezett.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, hanem a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályukban fenntartotta.

A kirendelt védő díjával felmerült bűnügyi költséget a Be. 429. §-ának (1) bekezdése értelmében az állam viseli.

A Legfelsőbb Bíróság végzése elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatának lehetőségét pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b.) pontja kizárja.

Az alapügyben hozott ügydöntő határozatokkal szembeni ismételt felülvizsgálati indítvány tilalmáról a Be. 418. §-ának (3) és 421. §-ának (3) bekezdése rendelkezik.

Budapest, 2009. október 27.

Dr. Belegi József s. k. a tanács elnöke, Dr. Horváth Ibolya s. k. előadó bíró, Dr. Mészár Róza s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bíróági tisztviselő
MTné